UUTISET

Suomessa ei kaupan tilanne poikkea muista länsimaista mitenkään, Ruotsissa ja Tanskassa kahdella suurimmalla toimijalla on yli 80 prosentin markkinaosuus. **PÄÄJOHTAJA KUISMA NIEMELÄ, SOK**

Uusi pykälä kilpailulaissa ei hillitse kaupan keskittymistä

Kilpailuviranomaiset voivat jatkossa valvoa tehokkaammin, käyttävätkö kaksi suurinta vähittäiskaupan ketjua vaikutusvaltaansa väärin.

Kilpailulakiin ollaan lisäämässä säännöstä, jonka mukaan päivittäistavaraa myyvä kauppaketju on määräävässä asemassa, jos sen markkinaosuus Suomessa ylittää 30 prosenttia.

Hallitus linjasi näin keskiviikkona iltakoulussa. Esitystä ryhdytään valmistelemaan välittömästi ja se on tarkoitus tuoda eduskuntaan tänä syksynä.

Pykälä on suunnattu kahden suurimman kauppaketjun suitsimiseen. S-ryhmän markkinaosuus on tällä hetkellä 45 ja K-ryhmän 35 prosenttia.

MTK:n toiminnanjohtajan **Antti Sahin** mielestä uusi lakipykälä ei hillitse kaupan kasvua.

”Tämä ei pysäytä kaupan keskittymistä. Hallituksen tavoite ei ole rajoittaa kaupan kasvua”, Sahi sanoo.

Kaupan oma pykälä on vain pieni osa hallituksen terveen kilpailun edistämisohjelmaa. Ohjelman muut osat voivat rajoittaa kaupan keskittymistä tehokkaammin.

”Kauppapaikkojen ja rakentamisen sääntely voi rajoittaa enemmän. Nykyisin on kannustettu suurta rakentamista ja se on vahvistanut keskittymistä.”

Kesko kritisoi uudistusta

MTK olisi lisännyt lakiin enemmän käytännön keinoja.

”Toivoimme, että olisi tarkasti kirjattu, mikä on ja mikä ei ole hyväksyttävää. Harmaalla vyöhykkeellä tiedetään olevan kaikenlaista, mutta niihin ei oteta nyt kantaa.”

Esimerkiksi avoimuus tai tiedon jakaminen ei lisäänny.

Uudistus ei Sahin mukaan myöskään vaikuta elintarvikeketjuun niin, että se suoraan parantaisi tuottajan asemaa.

Keskon hallituksen puheenjohtaja **Esa Kiiskinen** kritisoi uudistusta.

Kiiskisen mielestä rajoitukset asettavat yksittäiset K-kauppiaat epäoikeudenmukaiseen asemaan. Keskon mukaan esitys ei huomioi K-ryhmän toimintamallia, jossa kauppiaat ovat itsenäisiä yrittäjiä.

Pykälä ei rajoita ketjun kokoa

Lain muutos helpottaa kilpailuviranomaisen puuttumista määräävän aseman väärinkäytöksiin. Niitä voivat olla esimerkiksi tavarantoimittajien painostaminen kohtuuttomiin ehtoihin tai joidenkin kauppakumppanien syrjiminen.

Keskon Kiiskinen muistuttaa, että määräävä markkina-asema ei ole mikään rikos, vaan sen väärinkäyttö kilpailun rajoittamiseksi.

Uusi laki ei kuitenkaan rajoita ryhmien kokoa 30 prosenttiin markkinaosuudesta. Ryhmä voi olla suurempi, mutta jatkossa kilpailuviranomaisen ei tarvitse erikseen pohtia, onko ryhmällä määräävä asema markkinoilla.

Nykylain mukaan määräävä asema on vaikeampi määritellä. Viranomainen voi puuttua väärinkäytöksiin vasta kun asema on määritelty.

Rakentamisen kilpailua lisätään

Uusi laki helpottaa myös puuttumista julkisen sektorin elinkeinotoimintaan.

Suomen Yrittäjät pitää ehdotusta hyvänä.

”Julkinen sektori luo edellytyksiä yritystoiminnalle ja huolehtii markkinoiden toimivuudesta. Siksi sen on pidättäydyttävä harjoittamasta yritysten kanssa kilpailevaa toimintaa”, Suomen Yrittäjien EU-edustaja **Antti Neimala** linjaa.

Lisäksi ohjelma sisältää lukuisia toimenpiteitä, joilla poistetaan lainsäädännöstä johtuvia kilpailun esteitä ja rajoituksia.

Toimenpiteet koskevat kaavoitusta ja rakentamista, kolmatta sektoria, jätemarkkinoita, lääkemarkkinoita ja digitaalisia markkinoita.

AIMO VAINIO

MARKKU VUORIKARI

Prisma ja Citymarket kisaavat markkinaosuuksista muun muassa Jumbon kauppakeskuksessa Vantaalla.

SOK:n Niemelä ei tunnusta kaupan haalineen osuuksia

Kaupan saama osuus elintarvikeketjusta ei ole noussut enempää kuin mitä sen tuottavuuden ja tehokkuuden nousu edellyttävät, SOK:n pääjohtaja **Kuisma Niemelän** sanoo.

Lisäksi kauppa on lisännyt osuuttaan jakeluketjusta.

Hallituksen linjaukset määräävän markkinaosuuden vaikutuksista jäävät Niemelän mukaan nähtäväksi.

”Suomessa ei kaupan tilanne poikkea muista länsimaista mitenkään, Ruotsissa ja Tanskassa kahdella suurimmalla toimijalla on yli 80 prosentin markkinaosuus.”

Tuottajien saama korvaus on nykyisellään liian pieni rehun ja muiden kustannusten noustua, Niemelä sanoo.

”Ongelma on raju tuotantopanosten heilahtelu.”

Kaupan on hänen mielestään vaikea vaikuttaa asiaan, koska tavoitteena on pitkäaikainen ja tasainen toiminta, jossa tuotantomäärät sovitaan teollisuuden kanssa mahdollisimman pitkälle etukäteen.

”Me emme harrasta mitään lottopottikulttuuria, jossa lyhyistä vaihteluista yritettäisiin saada mahdollisimman isoa voittoa.”

Elintarvikkeiden kuluttajat ovat jakautuneet kahteen osaan: Osa vaatii erittäin edullista hintaa, heillä ei ole varaa maksaa ruuasta yhtään ylimääräistä. Sitten on toinen osa, jolle hinta ei ole tärkein tekijä, heille tarjotaan esimerkiksi luomu- ja lähiruokaa.

”Osuuskaupat ovat kuluttajaosuuskuntia, jotka ovat neuvottelutilanteessa kuluttajan puolella pöytää. Tavoite on tuottaa sellaisia tuotteita, joka on kuluttajien toiveiden mukaista”, Niemelä sanoo.

Suomessa on pystytty pitämään elintarvikkeet kotimaisina. Esimerkiksi S-ryhmän myymästä tuorelihasta 95 prosenttia on kotimaista, kun Ruotsissa osuus on vain 60 prosenttia.

Teollisuus on ollut tyytyväinen S-ryhmän pitkäjänteiseen sopimuslinjaan, jossa pyritään ennustamaan ruuan, esimerkiksi kinkkujen tai kananmunien tarve mahdollisimman pitkälle etukäteen.

Esimerkiksi rehun hinnan nopeaan nousuun kesän aikana on kaupan vaikea reagoida heti syksyllä, se jää lähinnä teollisuuden ja tuottajien väliseksi neuvotteluksi.

JOUKO KYYTSÖNEN

Viljelijäkysely päättymässä

MTK kehottaa vastaamaan

MTK kehottaa viljelijöitä vastaamaan maanantaihin mennessä Kilpailuviraston nettikyselyyn, jossa virasto kerää tietoa viljelijöiden näkemyksistä kaupan kilpailutilanteesta.

Kysely koskee etenkin lihatuotantoa, kalankasvatusta sekä kasvihuone- ja avomaaviljelyä.

”On tärkeää, että viljelijät käyttävät nyt tilaisuuden hyväkseen ja vastaavat kyselyyn. Jos vastauksia ei tule tarpeeksi, viranomaiset saattavat tulla siihen tulokseen, että mitään ongelmia ei ole”, huomauttaa MTK:n maatalouslinjan lakimies **Marica Twerin**.

Twerinin saamien tietojen mukaan viljelijävastauksia oli torstaihin mennessä saatu ainakin jonkin verran.

Kysely on auki Kilpailuviraston nettisivuilla maanantaihin asti. Siihen vastataan nimettömänä.

”Vastaa vaikka vain niihin joihin osaat”

Kyselyssä kerätään tietoa viljelijöiden kokemuksista kaupan ostajavoimasta ja teollisuuden neuvotteluasemasta.

Twerin kehottaa viljelijöitä varaamaan vastaamiseen riittävästi aikaa, sillä kysymyksiä on runsaasti.

Ennen vastaamista kannattaa selvittää esimerkiksi tilansa tuotantosuuntien bruttotulot viime vuodelta ja tilan tuotannosta saadut tuottajahinnat.

Lisäksi kysytään, vaikuttaako tuotantokustannusten muuttuminen tuotteista maksetuissa tuottajahinnoissa ja kuinka nopeasti tilan tuotantomäärä voidaan sopeuttaa vastaamaan muuttunutta kysyntää.

”Vaikka ei osaisi vastata kaikkiin kysymyksiin, kannattaa vastata edes niihin, joihin osaa. Siitäkin on hyötyä”, Twerin kehottaa.

Osa kysymyksistä on suunnattu vain niille viljelijöille, jotka myyvät tuotteitaan suoraan päivittäistavarakaupalle.

JUHANI REKU

Linkki sähköiseen kyselylomakkeeseen on Kilpailuviraston nettisivulla: tutkimus.kilpailuvirasto.fi

PÄIVÄN KYSYMYS

Tuleeko puusta varmasti EU:n itäisin?

Tänään vietetään maailman rauhanpäivää. Eno-verkkokoulu ilmoitti istuttavansa sen kunniaksi puun Suomen itäisimpään kolkkaan Virmajärven saareen Ilomantsissa.

Tuleeko puusta todellisuudessa Suomen itäisin, Eno-verkkokoulun tuki ry:n sihteeri Mika Vanhanen?

Kyllä. Sehän on itse asiassa myös EU:n itäisin piste.

Minkä puun istutatte?

Karjalanmännyn. Paikalla on kelopuita ja muutamia männyntaimia, joten ajattelimme sen olevan paras valinta.

Mistä idea sai alkunsa?

Meillä on perinteisesti ollut rauhanpäivänä puunistutuspäivä. Tänä vuonna ajattelimme istuttaa sen rajalle, jossa se voi viestiä ympäristön- ja rauhansanomaa paikalla liikkujille.

Pääseekö puuta jotenkin katsomaan?

Se sijaitsee rajavyöhykkeellä, joten paikalle ei yksin pääse. Taimi ei kuitenkaan ole ihan pieni, joten se näkyy läheiseltä, Rotary-paaluksi kutsutulta maamerkiltä.

ANTTI HIRSAHO

Talvivaaran jätevedet jäävät lähijärviin

Talvivaaran lähivesistöjen pintavesien laatu on parantunut ja kaivosyhtiön päästöt pienentyneet, mutta pahiten saastuneiden järvien syvänteet ovat viranomaisten mukaan yhä suolaisia.

Puhtaamman pintaveden ja syvänteisiin kertyneen suolaisen jäteveden odotettiin sekoittuvan kevään aikana luonnollisen vesikierron kautta, mutta muutos järvissä on ollut selvästi odotettua pienempi.

Yhtenä keinona asian korjaamiseksi on kokeiltu suolaisen jäteveden pumppaamista ylös pintaveden joukkoon.

”Pelättyä happopiikkiä ei tullut, ja pumppaaminen on yksi vaihtoehto. Jos jotain tehdään, niin se tehdään harkiten. Mahdollista on myös se, että luonnon oma vesikierto parantaa tilannetta”, huomauttaa ympäristögeologi **Ilkka Haataja** Kainuun elykeskuksesta.

Sulfaatti- ja natriumpitoisuudet pintavesissä ovat vähentyneet mittauspisteestä riippuen 22–60 prosenttia. Pitoisuudet ylittävät kuitenkin yhä selvästi luonnollisen tason. **STT**

SHOKKI TARJOUS
viikonloppuun K-ruokakaupasta!
RUOKAA OMASTA MAASTA
PIRKKA
BROILERIN FILEEPIHVIT
500–520 g, naturel ja hunajamarinoitu
3,99 rs
7,67–7,98/kg, ilman korttia 5,49/rs (10,56–10,98/kg)
ETUSI PE-SU voimassa 23.9. saakka
K PLUSSA -27 % Etu K-Plussa-kortilla

Parhaat tarjouksemme Pe–To

Fanta ja Sprite VIRVOITUSJUOMAT 1,5 l, 4 pl/talous
1,49 pl
sis. pantin 0,40
0,73/l, ilman korttia 2,69–2,75/pl
sis. pantin 0,40 (1,53–1,57/l)
K PLUSSA -52–53 % Etu K-Plussa-kortilla

Ristorante PIZZAT 265–390 g
2,49 pkt
6,38–9,40/kg, ilman korttia 2,89/pkt (7,41–10,91/kg)
K PLUSSA -13 % Etu K-Plussa-kortilla

Valio JUUSTOVIIPALEET 275–300 g
3,49 kpl
11,63–12,69/kg, ilman korttia 4,15–4,85/kpl (13,83–16,55/kg)
K PLUSSA -15–28 % Etu K-Plussa-kortilla

TOMAATIT Puola
1,00 kg

HK OHUEN OHUET LEIKKELEET 300 g
2,79 pkt
9,30/kg, ilman korttia 3,59/pkt (11,97/kg)
K PLUSSA -22 % Etu K-Plussa-kortilla

TARJOUSTAKUU K-PLUSSA-TARJOUKSISSA AINA VÄHINTÄÄN -10%
LISÄKSI K-PLUSSA-PISTEILLÄ ETUSI JOPA -5%
Tarjoukset voimassa torstaihin 27.9. saakka, ellei toisin mainita.
K-KAUPPIAS SINUA VARTEN.
K CITYMARKET K SUPERMARKET K MARKET K EXTRA